

ELS CINGLES

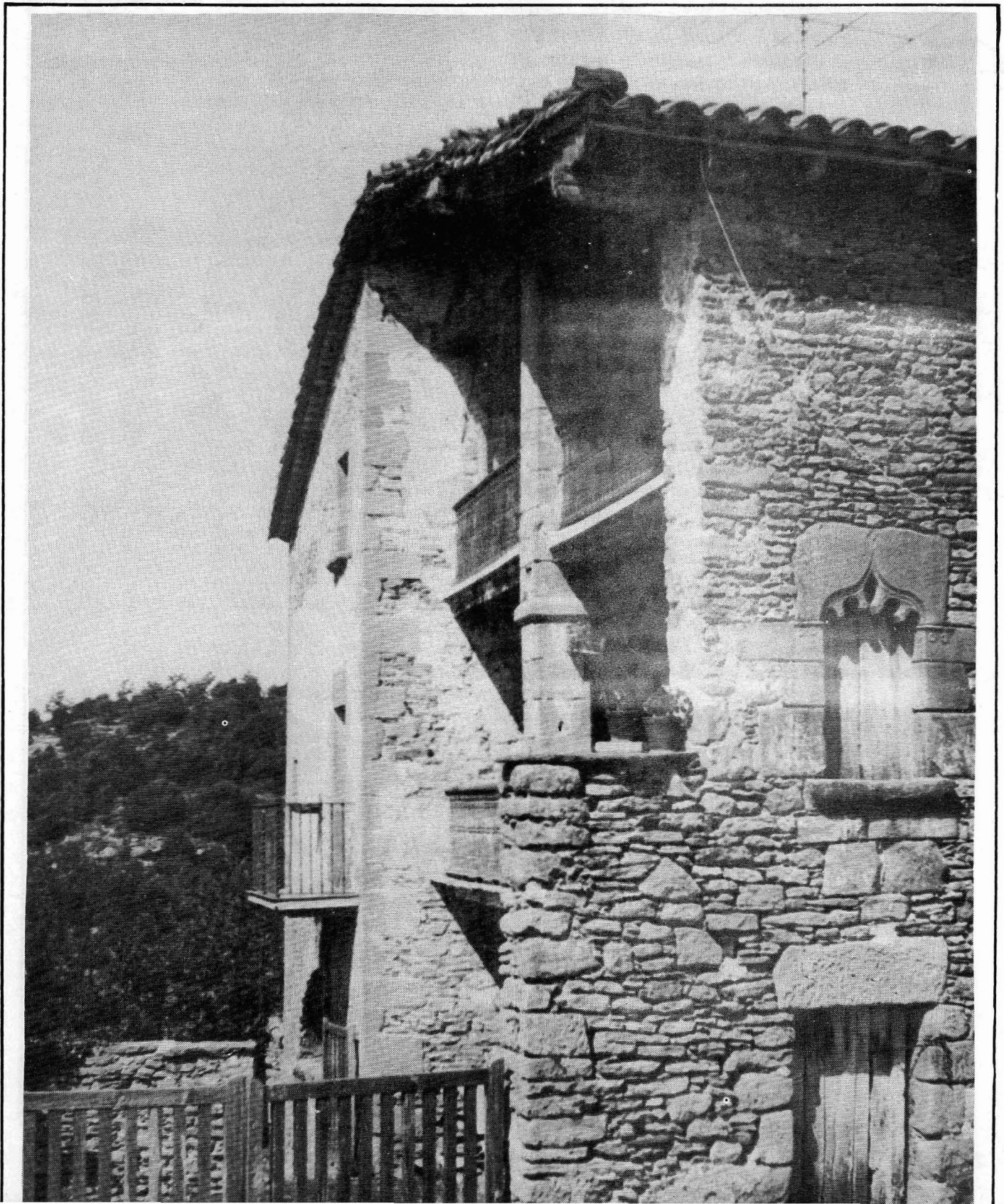
trimestral

any IV

TAVERTET

gener 1983

nº 12

numeros endarrerits

Número 0 - Gener 1979. Els darrers cent anys a Tavertet-1 — Històries d'U — Com és una mina d'urani? — Malalties del vedells lactants — Vinguda dels Reis a Tavertet — L'ensenyament a Tavertet — Comunicació — Noticiari breu.

Número 1 - Abril 1979. Els darrers cent anys a Tavertet-2 — Bans curiosos — Les eleccions a Tavertet — Els goigs del Roser. Breu estudi musical i històric — Algunes malalties dels conills — Col·laboracions: La pinya — Els subnormals — Amic caminant — Déu vos guard a Tavertet — Noticiari breu.

Número 2 - Juliol 1979. Els darrers cent anys a Tavertet-3 — Bans curiosos — La capella de Sant Corneli — L'agullola de Sant Joan de Fàbregas — Amic caminant — Racó del poeta — Noticiari breu.

Número 3 - Octubre 1979. Els darrers cent anys a Tavertet-4 — Urani: estudi dels mapes de la Chevron — Influència de la llum en la cria dels conills — La Festa Major — Estampes del Cabrerès — Amic caminant — Reportatge — Lliquoreries — Bans curiosos — Noticiari breu — Racó del poeta — Encreuats.

Número 4 - Febrer 1980. Els darrers cent anys a Tavertet-5 — Racó del poeta — Lliquoreries — L'art de fer carbó — Encreuats — Amic caminant — Estampes del Cabrerès — Bans curiosos — Noticiari breu.

Número 5 - Agost 1980. Els darrers cent anys de Tavertet: La tardor-1 — La serp de l'Avenc — La colla del Ser rat del Vent — Amic caminant — Cartes dels lectors — Estampes del Cabrerès — Encreuats — Bases del concurs literari.

Número 6 - Desembre 1980. Els darrers cent anys a Tavertet: la tardor-2 — Cartes a la Redacció — Cuina popular — Els arbres del Collsacabra — El Collsacabra viscut — Emigració de pagès — Els primers estiujeants — Racó del poeta.

Número 7 - Juny 1981. Els darrers cent anys a Tavertet: l'hivern-1 — Xerrada amb Mercè Homs — Racó del poeta — El forat del Vent — Amic caminant — Noticiari breu.

Número 8 - Agost 1981. Els darrers cent anys de Tavertet: l'hivern-2 — Premis del concurs literari: -Els déus de les altures i de les baixures — Canvien els costums — Racó del poeta — Sant Corneli — Els animals salvatges en el Collsacabra — Amic caminant.

Número 9 - Gener 1982. Els darrers cent anys de Tavertet: l'hivern-3 — L'ermita de Sant Corneli — Troballa de la creu de l'Abeia — Pobre rossinyol — Xerrada amb Josep Subiranes — Troballes arqueològiques a Tavertet — Concurs literari — Per als més joves: Entrevista a la mestra de Tavertet.

Qui vulgui exemplars endarrerits, els pot demanar a la Redacció (plaça de la Diputació, 1, Tavertet - Barcelona). Els seran enviats per correu. Preu: 100 pessetes l'exemplar, despeses incloses.

La subscripció a la revista és per quatre números anuals, al preu de 400 pessetes. Envieu-nos la vostra adreça i digueu-nos a partir de quin número (inclusivament) la voleu rebre.

Per pagar, podeu fer-ho mitjançant gir postal, a nom de Jordi Sanglas, o per correu, amb taló "al portador", sempre a l'adreça indicada de la Redacció, a Tavertet.

Us recordem que, com cada any, hem editat un preciós calendari del Collsacabra, que fa 64 x 45. És una forma de suport important per a la continuïtat de la Revista. És imprès en cartolina de color crema i a dues tintes (negre i sèpia). El podeu obtenir també al preu de 125 pessetes.

LLOCS DE VENDA DELS CINGLES

A Tavertet

Can Nazari
Restaurant Les Fonts
Fonda Can Baró

A Cantonigròs

L'estanc

A Rupit

L'estanc

A Manlleu

Llibreria Contijoc

A Vic

Llibreria La Tralla
Llibreria Claus

A Roda de Ter

Llibreria Muñoz

ELS CINGLES. Publicació trimestral

Redacció i administració: Plaça de la Diputació, 1 - Can Nazari - Tavertet (Barcelona) - Tel. 856.50.80

Redactors: Jordi Sanglas, Jordi Mas i Caballé, Neus Roquer i Jofre, Rosa Maria Pujol, Joan Reixach i Curtó.

Imprimeix: CopiArt, S.A. - Villarroel, 81 - Barcelona-11

Dipòsit legal: B. 8.390/79

Fotografia de la portada: Mas de Subiranes. Contraportada: Mas de la Parareda. Jordi Sanglas.

La redacció de la Revista no es fa responsable del contingut dels treballs que hi apareixen signats, ja que aquests reflecteixen únicament els criteris de llurs autors.

Editorial

MOLTES GRÀCIES, MN. FELIP

La majoria de vosaltres ja us heu assabentat que el nostre ecònom parroquial, Mn. Felip Soldevila, ha passat a exercir el seu ministeri a la parròquia de la Pietat de Vic. Això ens ha costat acceptar-ho i ha suposat per a nosaltres, els parroquians de Tavertet, un gran trasbals. Se'ns fa difícil entendre la disponibilitat i servei dels mossens, però potser és per això que tots ells donen el que són i saben sense esperar gairebé res a canvi.

Mn. Felip ha estat setze anys entre nosaltres i per tan ens havíem familiaritzat amb tot l'afecte, Per aquest motiu voldríem esmentar i agrair algunes de les seves aportacions cíviques i espirituals sobretot.

No cal dir que posava tot el seu zel espiritual al servei de la parròquia, no escatimant pas sacrificis per assistir els malalts, ni per atendre i servir qui ho necessitava. Esmerava molt en les funcions litúrgiques perquè fossin ben viscudes i així donessin un fruit abundós. Procurava un creixement cultural i catequètic buscant predicadors i gent entesa en qüestions ben importants per a tots nosaltres. No descuidava la doctrina dels infants encara que fossin ben pocs, Mai no es feia pregar per deixar el que tenia i pujar a Tavertet des de Vic al moment més convenient.

Cal també fer esment de les seves aportacions culturals i cíviques. Com a obra principal, hem de destacar la restauració i acondicionament de l'església parroquial. De fet, si bé el senyor rector anterior, Mn. Jordi Vila, havia començat a agenciar l'absis, fou Mn. Felip qui, amb l'ajuda de voluntaris, amb aportacions de tothom i subvencions de la Diputació, ha deixat l'església totalment restaurada a la seva estructura primitiva. També féu reformes, ben convenientes, a la rectoria. Destinà els baixos a museu parroquial, obert a tota iniciativa i aportació del poble. S'agencà el cementiri.

Acabat d'arribar al nostra poble, amb l'ajuda de tots, reféu l'atri de l'ermita de Sant Corneli i, animat per uns entusiastes, hi establí un aplec que se celebra cada any. Mn. Felip fou sempre animador i acollidor de les iniciatives populars.

També tingué cura de les reformes de la sufragània de St. Miquel de Serrarols, on també s'organitza un aplec cada any.

Procurà, no escatimant esforços, mantenir i animar la cantada dels goigs del Roser. Des de temps immemorials es cantaven i a causa de la manca de gent, la seva subsistència perillava.

Segur que ara ens descuidem de moltes coses, però no li agraiem la seva llarga estada entre nosaltres solament per tot això que hem dit, sinó, i sobretot, per tot el que hi ha al darrera d'aquests fets: silencis, incomprensions, esforços, viatges, acolliment, malalties, esperances, servei constant i callat, treball, hores perdudes, pregària... tota una sèrie de coses que han fet possible que el seu pas entre nosaltres quedi ben marcat dins nostre.

Li desitgem una bona acollida i una bona sembrada a la nova parròquia. Per altra banda, els que fem aquesta petita publicació li estem molt agraïts per la seva constant amistat i col.laboració, que esperem que continuïn durant molts anys..

També aprofitem aquest moment per donar la nostra benvinguda a qui d'ara endavant tindrà cura de la nostra parròquia, Mn. Carles Izquierdo, ecònom de Sta. Maria de Corcó. Esperem que el sabrem acollir com es mereix i que pugui atendre'ns oportunament malgrat les seves múltiples ocupacions.

La Redacció

HISTORIA

ELS DARRERS CENT ANYS A TAVERTET

ESTIU : I

Ja hem arribat a l'estiu; és qüestió d'agafar el volant, ja que demà ja vindran els segadors. Començarem per l'ordi i acabarem pel blat. Ja era hora, perquè hem portat l'última senellada de blat al molí i ens vindrà just per arribar el nou. S'ha acabat la farina, da pels porcs. Ben vingut sigui el nou gra!

De feina no en faltarà pas ni pels homes ni per les dones, ja que amb aquestes feines els àpats i les begudes han de ser a l'hora i abundants per a compensar les feines fortes i les calor. És qüestió de refer-se de les suades.

Després del segar tot seguit vindrà el dallar i goretar pels naps i tan aviat com es pugui anar per batre abans no vinguin les pluges d'últims d'estiu.

El dilluns passat al mercat a Manlleu vam fer provisions: aigua, vi bo, panses, figues seques, avellanes torrades, pets de monja i altres ingredients per a proveir la cistella dels segadors. També hem comprat mel per beure de les deu, i sempre que es tingui molta set, ja que barrejada amb aigua és molt refrescant.

Segar serà tot un enrenou; els homes ja no pensaven amb cap altra feina que recollir el blat a la garbera com més aviat possible, no fos cas que passés una pedregada, com tantes vegades passava. En aquell temps perdre la collita era la ruïna de les famílies, ja que no es comptava tant amb el bestiar com ara. Moltes de les cases de poc rem no tenien altra entrada que la collita de blat o almenys era la més important.

Les dones, com hem dit, també tenien el seu enrenou. El maldecap fort el tenia la mestressa que des de bon matí no parava de cuinar i arreglar cistelles fins al vespre. Havia procurat de tenir l'armari ple, el rebost també,

amb llonganisses, de la bona i negra, amb ossos d'esquena, tussa, greix, cansalada i alguna olla de confitat. Procuraba tenir una llocada de polls al seu temps per ara tenir uns bons pollastres; si els ànecs havien nascut bé i no els necessitaven tots per la festa major, també en rostien algun. També comptava els conills que havia engreixat amb segó i farigola que collien les noies. Si es tractava d'una casa gran, que tinguessin ramat, també pagava la festa algun xai gras i tendre.

Malgrat la feina eren diades que s'esperaven, especialment les noies, tant les de la casa com les de fora o llogades. Ja molts dies abans comentaven si per ventura aquest any vindria, amb la colla de segadors, algun fadrí ben trempat. Moltes eren les caminades i solellades que els tocaven, carregades amb la cistella al braç, i no era la marmita de la sopa o escudella, era amb el cànitr d'aigua fresca, però, per a elles era un joïós plaer poder, totes endiumenjades amb un bonic vestit i amb la clenxa ben marcada, poder picar l'ullet tot sovint a aquell galant tan eixerit pel que

tant es delien. No cal dir que si eren més d'una s'ho havien de repartir per dues raons, primera, perquè si el quintar s'esqueia lluny de la casa era difícil de resistir-ho una sola persona, com veurem més endavant; i segona, perquè, ¿us imagineu què hauria representat que una es quedés a casa a ajudar la mestressa mentre l'altra s'anava de gresca amb els segadors? Encara que no hi hagués cap fadrí, sempre en tenien alguna per dir a les noies. De fet, als segadors, els alegrava l'esperit poder veure la cara alegroia de les noies al mig de la feina feixuga, i no era estrany que fossin remeiats amb un bon ram de violes o clavells que els inspirava alguna d'aquelles cançons populars tan airoses que ells sempre tenien a flor de llavi i que els donava aire a fer garbes mentre el sol queia i les cigales no paraven el seu cant eixordador.

Certament, segar era una nova vida, era un trasbalsament. Els segadors deixaven l'altra feina per a recollir el blat, plantar garberes, que donaven una fisonomia diferent al camp. Fer més àpats i més bona minestra. Era entrar a l'estiu.

Hem parlat de les moltes provisions i el tràfec de les dones i de les noies a servir-los. Ara anem a esmenussar àpat per àpat i beure per beure que es feien durant el dia.

Començant de bon matí, quan els segadors arriben o es lleven que es fa la barreja que consisteix amb pa i xocolata o la torrada i per beure ví amb aiuardent.

A les set, sempre a l'hora del sol, se'ls portava l'esmorzar: sopes escaldades amanides amb cansalada, després una truita o un tall de bacallà, o alguna cosa fluixeta.

A les nou la beguda del matí: amanida de ceba i tomàquet o ensiam, patates amb suc o arròs a la cassola i un tall de confitat (llom, costella o botifarra), o bé un tall de conill, e c... un plat fort.

Prop de les onze, el beure de les onze, que podia ser a les deu: mel, ous amb vi i sucre. Amb la mel uns hi barrejaven aigua i d'altres vi.

A les dotze, dinar. El dinar no solia ser pas molt fort, normalment consistia en un plat d'escudella i carn d'olla amb un tall de garro, un os d'esquena i pilota. A la una el cafè i l'aiuardent. Jo recordo que a les dues hi tornaven les noies amb borregos del sant pare o alguna altra cosa per l'estil. Més tard, el beure de les dues es va suprimir.

A les quatre, beguda de la tarda: amanida de ceba i tomàquet, patates a la cassola amb llonganissa negra, arròs amb confitat o amb conill o xai, etc... A les sis arribaven altra vegada les noies amb la beguda de les sis o aixecar l'ase: bacallà bullit amanit amb oli, alls i julivert o bé una espècie de truites molt petites que enlloc de posar-hi sal hi posaven sucre; una altra de les coses que també solien portar era pa bo, que em sembla que pròpiament era pa amb ou, ja que consistia en trossets de pa torrat i rebossat amb ou i sucre i seguidament fregit a la paella.

Al vespre, abans d'anar a dormir, si és que no s'havien de traslladar a una altra casa, solien menjar una sopa d'all i alguna cosa de verdura per acabar.

Si sembla que això és poc encara hi podem afegir quelcom més: els segadors no haurien pas

marxat al tros sense endur-se la cistella guarnida amb llonganissa de la bona i de la negra, avellanes torrades, panses i figues seques, pets de monja o alguna altra fotesa i, per suposat, el porró de vi, l'ampolla d'aiuardent i el càntir de l'aigua fresca. A cada hora del dia el capdavanter cridava: "garberaaa!!!", que significava que era hora d'esmolat el volant i si no s'esqueia a l'hora de l'àpat o del beure, era necessari que tinguessin alguna cosa a la cistella per fer el mossec i així respirar i refrescar-se una mica al mig de tanta xardor.

Bé, ja hem pogut comprendre perquè les dones tenien tanta feina els dies de la sega. També algú es preguntarà: com és possible que uns homes poguessin pair tant menjar i beure? Ho comprendrem tot seguit i mirant la seva activitat i les suades que havien d'aguantar, Eren gent que quan posaven la mà al volant no aixecaven el cap per a res, suaven molt, calia mirar-los i veies com tenien la roba xopa i blanca de l'espuma que treien tant de l'esquena com de la faixa. Cal pensar també que es llevaven a punta de dia i abans de sortir el sol, si no havia plogut, i no paraven de segar mentre hi havia claror i després lligaven les garbes de la tarda —les del matí ho feien abans de dinar— però era mitja hora més de feina. Després de la jornada, si havien acabat la feina en aquella casa, havien de traslladar-se o bé llevar-se més d'hora i ser a punta de dia a la casa que calia fer la feina. El seu equipatge solia ser un sarró amb les pedres d'esmolat, el lligador, les sabates, l'esclopet, tabac i un embolicall

de pedaços en cas de fer-se algun tall, a més, i com és natural, portaven el volant i alguns dos volants. També els paraigües i una muda de roba i encara hi havia qui portava manta per si havia de dormir a la pallissa. Tot plegat feia prou pes i si el camí era llarg es feia una bona suada.

Cal aclarir que no es podien pas asseure cada vegada que anaven al "fato" o fardell, sinó que sols s'asseien per fer els àpats d'esmorzar, per les begudes del matí i la tarda i per dinar; els altres beures es feien a peu dret o mij ajocats. Moltes vegades es feien al sol, ja que no sempre es trobava una ombra prou escaient per deixar-hi el fardell.

Crec que queda força clar que la gent anava ben alimentada i això queda demostrada pel fet que no hi havia cap segador que es queixés. Com hem dit, la feina era pesada, amb calor i moltes hores de treball. Tot i això no era estrany que algun dia un segador —per amor propi, perquè s'havia discutit amb algun altre de la colla, per gelosia de les noies o per voler demostrar la seva força—, digués: "Ja us podeu calçar bé les espardenyes". Llavors es posava a segar amb tant delit que, si era dels de davant, calia que els altres s'espavilessin per seguir-lo, o, si era dels de darrera, per donar-li pas, ja que es feien els rems en escala, un darrera l'altre, i era una vergonya quedar-se enrera o, com se solia dir, deixar-se tirar palla al damunt. Llavors venien les correddisses que tant podien durar una hora com tot el dia. De tot això el més beneficiat solia ser l'amo o el pagès, perquè en poca estona es feia molta feina.

Més d'un cop els segadors es posaven de mal humor al primer dia de segar en una casa i la raó molt sovint era que el pagès era molt primmirat i els deia que seguessin net i que fessin bona feina. De segur que en aquella casa quedaven malament i encara molt més si s'esqueia que havien sembrat amb molta saor i no havien passat el trull al seu temps, cosa que feia que hi haguessin uns gurets amb molt terrossos o pedres, com aquí és usual. Es podí fer mala feina, també, quan el blat era molt curt o agegut a terra per massa abundor o per alguna ventada. Tot això feia que fos més difícil fer bona feina, ja que perquè la segada quedés bé i el pagès content, calia segar ben arranat i que no quedés cap palla esbarriada a terra, ni espigues al cul de la garba, cosa difícil si se segava en les males condicions que hem esmentat. Si el pagès no era massa exigent, els segadors solien fer tot el que podien per quedar bé i mirar que l'any vinent els tornessin a llogar.

Quan els segadors eren fora, quedava la feina pels de la casa a arplegar les garbes i fer els gabions o garberes. Aquesta feina la solia fer algú de la casa que ja no tingués prou forces per segar, a causa de l'edat o d'algun altre motiu, i el vaquer. Aquests, així, endreçaven totes les garbes que podien.

Els pilons de garbes es podien fer segons el costum i criteri del pagès o segons la llargada del blat i ordi. Hi havia, com a mínim, cinc maneres de fer-ho. Els gabions eren de deu garbes, una al mig i vuit al voltant d'aquesta, sempre de cul a terra i espigues

enlaire, i per últim el capell, que era una garba doblada pel mig i escampada semblant a un parai-gua que abrigava les nou garbes dretes. Les **dotzenes**, eren de nou garbes dretes i tres agegudes al damunt fent de capell, i se'n deia burro o abrigades amb burro. La **quinzena** o **setzena**, segons el costum, que eren de quinze o setze garbes abrigades amb un capell com el gabió. La **garbera** que era de vint garbes, quinze de dretes i cinc agegudes al damunt amb forma de burro. Aquí no era pas costum de fer garberes, era més cosa de la Plana de Vic. Les dotzenes es feien amb l'ordi, ja que sempre era més curt i no anava bé per fer capell. Encara que no es fessin garberes el pagès sempre comptava amb garberes de vint garbes com a unitat global i es comptava que havia de sortir un sac ben alt per garbera; si havia granat bé en donava més però del contrari en donava menys.

No cal dir, que el pagès, quan tenia tota la collita dintre el graner se sentia alleujat d'un gran pes i es veia content, ja que tenia el pa assegurat per la família durant l'any. No sempre era així, ja que molt sovint les pedregades es cobraven el seu impost.

Una vegada s'havia segat, calia anar per dallar l'herba i goretar per fer els naps. El bover, que per la sega deixava els bous i ajudava a segar, tornava a junyir els bous i enganxar l'arada tot seguit i a llaurar o estripar, ja que, encara que no hagués plogut, els rostolls sempre es rebentaven bé i si feia alguna ruixada ja es podien plantar els naps. Hi havia la dita que feia: "Mal haja el nap que per sant Jaume no és nat", encara

que respongui sant Bartomeu dient "tant de bo pot ser el meu".

Per dallar no sempre es llogaven dalladors, si ja hi havia prou gent a la casa o si la casa era de poc rem. Però si era casa gran i poca gent, ja solien tenir uns dalladors contractats de temps abans i ara era qüestió de manar-los la pressa.

La minestra pels dallaires no era pas molt diferent a la dels segadors. Les dones ja ho tenien per costum i no trotaven tant com els primers dies de segar. La feina de dallar marges potser no era tan costeruda com segar, però de calor se'n passava igual, ja que pels repeus de margeres, l'aire no hi passava i se suava molt. Si es tractava de dallar a rem tirat en prades o camps de trepadella, llavors encara era molt més fatigós. Se solia dir que l'home que perseguia les dalladures de trepadella, a la Plana de Vic, era rar que arribés a vell, ja que moria rebentat de pit (suposo que devia ser de tisi). Per això calia que els dalladors anessin ben alimentats.

Arplegar l'herba també duia molta feina, més si quan ja estava a punt venia un temporal. Llavors hi havia corredisses perquè si es mullava perdia tota la flaire i qualitat i donava feina fer-la eixugar de nou. Les cases que tenien cabana gran o herbera, carregaven tota la del camp i la ficaven a dins. Els que la tenien petita calia que fessin pallera al mateix camp, i un cop estava tota seca feien un paller prop de la casa. Sovint en aquests pellers l'herba anava barrejada a l'ordi o a la civada, així la palla agafava el gust de l'herba i a l'hivern el bestiar se la menjava millor.

Quan es tenia l'herba arplegada i els naps sembrats, calia netejar l'era o "l'eira" com se sol dir per aquí. Després es portaven les garbes a l'era i calia preparar-se per batre aviat, ja que molts anys a meitat d'agost es giraven les pluges i llavors tot eren destorbs.

Jordi Sanglas

CONCURS

GOSSOS DIMONIS DEL COLSACABRA

És una història molt vella, que fa tants anys que vaig sentir explicar, que ja no recorda ni la casa ni l'any en què el fet va passar. Encara que no encaixi en el nostre temps, sí que la tinc per certa i possible si hom té en compte un centenar d'anys enrera.

Diem doncs que fa uns cent anys, en una casa del Collsacabra -una casa de molta anomenada i cabdals- amb moltes quarteres de camps, prats i boscs, tenien, entre altres menes de bestiar, un ramat d'ovelles i un altre de vaques que durant tot l'any pasturaven per la rodalia de la finca.

En tenien cura dos vailets veïns de cases pobres, que no tenien més de dotze anyets. Això sí: murrís i trapacers com unes mosteles. Guardaven per un duro al mes i l'estada, amb més gana que mocs i amb les ganes de jugar pròpies de la seva edat. A punta d'eixida de sol, en tot temps, després de les sopes i de la llet d'esmorzar, la mestressa els donava el sarró amb el dinar per tal de no perdre temps en anades i vingudes i per tal que

no fessin nosa per la casa.

L'un sortia amb les ovelles i l'altre amb les vaques, procurant que la pastura fos prou apropiada per tal d'estar junts tot el dia.

Sabien divertir-se. A l'estiu pescaven grànates i peixos en els torrents. Nius en els arbres i fruita en els fruiters dels voltants.

A l'hivern la pastura se'ls feia més agra. Poc abrigats i mal calçats, solien encendre foc per guarir-se de les mulles i de les humitats i tornaven a casa a la posta de sol, amb cares amaratades i les orelles i els peus plens de peneillons.

Tancat el bestiar, sopaven a la taula amb els altres mossos i criats i, després de sopar, tots plegats, amos i servidors, resaven el rosari al voltant del foc a terra asseguts en el gran escó. Es descalçaven els socs, es treien els mitjons i posaven els peus empenellonats a la carícia del foc, gratant-se de coïssor.

De tant en tant havien de tustar els gossos perquè tot buscant l'escalforeta se'ls posaven davant del foc.

Entre misteri i misteri la mestressa els va renyar, dient-los que els gossos també feien la seva feina i que tenien dret al foc.

Això va comportar que en rumiessin una.

Durant la pastura, quan els gossos es posaven davant del foc, al temps que deien Santa Maria, clavaven una garrotada al llom dels gossos, que s'apartaven grinyolant.

Això un dia i un altre dia, els gossos van arribar per instint a associar la jaculatoria a la Verge amb la garrotada al llom. Quan sentien Santa Maria feien bot i sortien grinyolant.

Quan va retornar la temporada d'hivern, amb el res del rosari a l'escó, quan els vailets tenien els gossos davant seu tapant-los l'escalfor, accentuaven la veu de Santa Maria! i els gossos sortien d'estampida com si els haguessin trumfat.

La mestressa els va tornar a escridassar: No vull que pegueu als gossos! -Però si no els hem fet res. Mireu, mestressa: cada vegada que diem Santa Maria! una mica fort, ja marxen i grinyolen. Deuen de ser endemoniats!

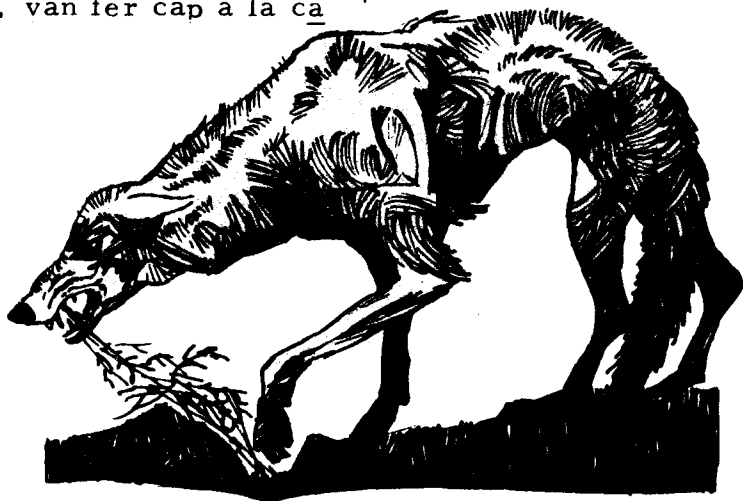
Proveu-ho vós mateixa. Ho va provar la mestresa, l'amo, els nois i noies de la casa, els mossos i les criades i els gossos no varen parar fins més enllà del pati. L'endenà la mestressa va creure convenient anar a avisar al senyor rector del que passava. Tanqueu-los en una cort que no es puguin escapar, que aquesta tarda ja vindrà a veure què passa amb els gossos.

A mitja tarda el senyor rector i el sagristà, l'un amb una escopeta i l'altre amb el perolet d'aigua beneïda i el salpasser, van fer cap a la casa.

Els animals ja eren nerviosos de veure's tancats en comptes de poder córrer per la campanya i van esverar-se més encara en veure gent forastera.

La mestressa va dir al senyor rector: Cridi Santa Maria!, ben fort. Santa Maria!!! va fer el rector amb veu de tro. Santa Maria!! va fer el sagristà... i tots plegats: Santa Maria!!!

Els pobres gossos s'enfilaven per les parets, pensant la de garrotades que els caurien al damunt. Certament -va dir el mossèn-, aquests gossos són endemoniats.

Els van fer sortir de la cort amb totes les precaucions i els van matar a trets d'escopeta. Morts els gossos, el rector i el sagristà, seguits de tots els de la casa, va exorcitzar amb el salpasser tota la casa, menjador, cuina, habitacions, sales i també tots els corrals i el bestiar. No va quedar encara prou tranquil i quan ja marxava cap a la rectoria va dir dirigint-se a l'amo de la casa: No els enterreu. Feu un bon foc i cremeu-los, serà més segur!

La història escoltada acaba aquí. No sé què devia passar a l'endemà al matí quan els dos valets van sortir a la pastura amb les vaques i les ovelles i sense la companyia dels gossos que tan mala fi els van buscar.

Miquel Adillón

COL.LABORACIONS

UNA ALTRA NADALA

Quan anava pensant en la proximitat del Nadal d'enguany, se m'han plantejat dos problemes. Escriuria una nadala en vers o en prosa? Cantaria l'alegria dels àngels i dels pastors festejant la fausta nova del naixement del Nen, o ploraria damunt les tombes de tants nens assassinats per Herodes?

Perquè és ben cert que les dues

idees corprenen l'esperit en un aniversari com aquest: més encara sí, com en el temps que ens ha tocat viure, hi ha molts Herodes per als infants, com hi ha Anàs, Caifàs i Judes per als que ja hem deixat la minyonia. I encara (val més confessar-ho sense embuts), esgarifa de veure la quantitat de Pilats que correm pel món prenent "renatr-nos

les mans" dels mals del nostre entorn o, pitjor encara, volent quedar bé amb les dissorts del proïsme "rentant-li la cara amb un drap brut", enlloc de partir-nos amb ell el pa i la cova.

Tractant de desfer aquest embolic que em feia, he pensat que podia felicitar els amics amb una pobra prosa meva que contingüés algunes perles de la

<p>rica lírica dels nostres millors poetes que s'han deixat seduir per la tendresa del Nadal en tots els temps.</p> <p>Verdaguer, per exemple, amb la seva visió lírica i sacerdotal del naixement de l'Infant Jesús:</p> <p><i>"Lliri que floreixes la nit de Nadal, ai! allí al Calvari com t'esfullaran!"</i></p> <p>(La Nadala)</p> <p>O Maragall, que no podia contenir l'emoció contemplant aquells núvols de Nadal:</p> <p><i>"Ai, nit que vas passant silenciosa; ai, núvols blancs que pels estels passeu;"</i></p>	<p><i>ai, llum que no ets enlloc, misteriosa; ai, portal de Betlem, que ets tot arreu!"</i></p> <p>(Els Núvols de Nadal)</p> <p>També Salvat Papasseit, que tantes coses sabia del contrast dolorós i sagrant de la misèria amb les hores nadalenques:</p> <p><i>"Demà posats a taula oblidarem els pobres —i tan pobres com som—. Jesús ja serà nat. Ens mirarà un moment a l'hora de les postres i després de mirar-nos, arrencarà a plorar"</i></p> <p>(Nadal)</p>	<p>Amb aquests pensaments, amics, rebeu el meu desig d'esperança en l'Amor que ens ha de redimir si li som fidels:</p> <p><i>"Salveu-nos, bons Jesús, de les mar- rades, del plor, traient-ne, encara, el pa i la sal. Torneu-nos l'esma de donar abraça- des, avui que, novament, torna el Nadal!"</i></p> <p>(Clam per la Pau)</p> <p>Bon Nadal d'il·lusió i de pau per a tots!</p> <p>Lluís Badia i Torres</p>
--	---	---

AL·LEGAT PER UNA MARE INFANTICIDA

<p><i>Si em fos jurídicament permès, fara un al·legat, davant el Jutjat d'Instrucció de Vic, a favor d'una mare de vint-i-dos anys, Rosa de nom, Sala i Bernatallada de cognoms, pagesa d'una masia del terme municipal de Vilanova de Sau, processada pel delictes confessat, d'haver matat la seva filla el dia mateix que la va parir en la soledat pestilent d'un femer proper a la casa pairal.</i></p> <p><i>La meva al·legació no es compon d'arguments, de raonaments ni d'excuses. Tampoc no pot basar-se en les lleis vigents imposades pels homes des de fa segles. No conec la meua defensada, però sento per ella una escriuidora pietat com a mare de quatre fills engendrats en l'amor, esprats amb il·lusió i parits en condicions sanitàries i psíquiques òptimes. Em limitaré a narrar els fets tal com han estat fredament registrats pels corresponents buròcrates del "Grupo de Homicidios de la Brigada Regional de la Policía Judicial" de Vic.</i></p> <p><i>Els fets, per ells sols, obliguen a definir-se. Els fets, però, no acusen la noia processada, únicament ni fonamentalment, sinó una societat generadora de drames tan paorosos dels quals podem ésser víctima o botxí qualsevol de nosaltres, àdhuc els que es creuen protegits per la cultura, l'amor i la fortuna.</i></p> <p><i>El drama de Vilanova de Sau és el que abans en deien un drama rural, d'aquells que inspiraren a Catalina Al-</i></p>	<p><i>bert, "Víctor Català", inoblidables i sempre actuals peces literàries.</i></p> <p><i>De l'informe policíac publicat el 8 d'agost en un diari de Barcelona, tradueixo al català: "El primer d'agost, la senyora Maria Rosa Bernatallada, domiciliada a la masia de la finca Manso Malagarza, situada al terme municipal de Vilanova de Sau (Barcelona), avisà la Guàrdia Civil i el Jutjat de Pau, haver trobat el cadàver d'un nou nat, totalment nu, a uns 150 metres del seu domicili. La denunciant assenyala que, possiblement, la criatura havia estat infantada per la seva filla Rosa.</i></p> <p><i>Rosa Maria Bernatallada, de 21 anys, fou posada a disposició del Jutjat d'Instrucció de Vic i declarà que, efectivament, era la mare de l'infant el qual, va dir, havia nascut mort, sense donar més explicacions."</i></p> <p><i>L'informe policíac afegeix, seguidament, els detalls que es desprenen del dictamen de l'autòpsia, i prossegueix: "Després de recollir informacions sobre les relacions entre la família, desavenències i de l'estat un tant primitiu en què es desenvolupaven a la muntanya, fou requerida de l'autoritat judicial autorització per interrogar Rosa Maria Sala. Tot i que al principi es mantingué en la seva postura anterior, davant les contradiccions en què ella mateixa es ficava i les argumentacions dels inspectors sobre el resultat de l'autòpsia, acabà confessant el crim: manifestà que no podia concretar qui era el pare de la nena, car en la data</i></p>	<p><i>de concepció mantenia relacions sexuals amb un minaire i amb un parent que viu prop de casa seva; havia procurat amagar l'embaràs a la família i va donar a llum la mitjanit del 25 de juliol en un femer proper al seu domicili. Després s'encaminà vers unes feixes escalonades situades a uns 150 metres de la masia, però abans d'arribar-hi va caure i la nena quedà enganxada en uns ramatges, cosa que obligà la mare a forçar de manera que la criatura fou colpejada i asfixiada. La mare deixà el cadàver mig amagat entre l'herbam. La reconstrucció dels fets, per ordre de l'autoritat judicial; les gestions efectuades i els interrogatoris complementaris, donen fe de la possible veracitat de la delcaració. De les diligències instruïdes i de la detinguda se n'ha fet càrrec el Jutjat d'Instrucció de Vic."</i></p> <p><i>Hom s'esgarrija i es revolta en imaginar "la reconstrucció dels fets". La jove mare es veié obligada a reviuir, en públic, cada un dels misteris d'un calvari patit en la solitud més atroç. Polícies i funcionaris ho presenciaren amb el tarannà estrictament professional, però vull creure que, en algun moment, experimentaren l'ensurt humaníssim de la pietat, de la comprensió, d'això que els cristians en diuen "caritat" per la desesperada, atribolada noia de les boïroses terres de Vic que no pogué assumir una maternitat que la societat —començant per la seva família— no hauria assumit ni per facilitar-</i></p>
--	---	---

li la meravellosa tasca de mare ni per assegurar un mínim de condicions civilitzades al fill.

Qui té autoritat moral per a condemnar Rosa Sala Bernatallada? Els jutges? La gent considerada decent i temerosa de Déu? Més aviat és ella, la mare infanticida, la que podria acusar els qui l'abocaren a una situació límit, a la desesperació i a l'abandó integral. Els veritables culpables no seran con-

vocats el dia del judici. L'ur responsabilitat queda amagada en la generalitat de la circumstància, coartada que serveix per a seguir eludint el problema de l'educació sexual i el seu derivat, l'avortament. Amb una informació elemental sobre la sexualitat humana i amb lleis que caucionin l'avortament en condicions profilàctiques, Rosa Sala Bernatallada no hauria quedat embarrassada sense voler-ho i, en cas de que-

dar-ne, no hauria parit d'amagatotis en un femer, ni l'infant fruit del seu ventre hauria estat asfixiat i abandonat entre l'herbam de les terres de Vic, de boires melangioses i tendres bedolls.

Teresa Pàmies

CAMINAR

Torna a ser moda el caminar.

Dic torna a ser i dic també moda, quan potser no hauria d'escriure això. Perquè és ben cert que l'anar a peu, quan els nostres avantpassats van començar a sostenir-se només amb les potes de darrera, el sistema no era pas una moda sinó un invent dels més revolucionaris. I que, malgrat tots els altres invents que han vingut després, aquest no ha deixat d'utilitzar-se.

Succeeix, però, que de caminar a quatre grapes fins a volar, l'home ha seguit un procés cada vegada més ascendent i a això ens ha ensuperbit excessivament.

En aquest inevitable vaivé que és la història humana, els actuals ecologistes (traient-ne, si voleu, la ganxa que sempre acompanya tots els minerals, per nobles que siguin), tenen molta raó amb les seves frenades al consumisme i a la destrucció sistemàtica de la natura. També se m'acut que ja fa molts segles que la Bíblia ho digué ben clar: "Déu, pren gué l'home i el posà al jardí d'Edèn per tal que el conreés i el guardés". No perquè el malmenés i el destruís. Però, com que l'home és tan savi i la Bíblia sembla que sigui com un conte per a infants...

Bé: potser que no em desencamini. Us asseguro que això no volia ser altra cosa que una reflexió sobre el caminar i els camins. Tan belles coses que n'han dit els poetes que, al revés del que molta gent pensa, to-

quen molt més de peus a terra que molts materialistes! Si no, recordem Machado:

"Caminante, son tus huellas
el camino, y nada más;
caminante, no hay camino,
se hace camino al andar".

Ja s'entén, oi? El que Machado volia dir era que no hi ha camins definitius, ni es pot posar límit a l'obertura de noves rutes. Això, quan, hivern o estiu, tenim una mica de temps per anar pel bosc i pels prats no solament descobrint els senderols que fa temps que no havíem trepitjat, sinó també obrint-ne de nous, es comprèn més bé.

També el nostre Carner sentia la mateixa dolça inquietud pels camins:

"Aquest camí, tan fi, tan fi,
qui sap on mena?

.....
I és camí incert cada camí,
n'és cada vida".

(Cançoneta incerta)

Un i altre d'aquests grans poetes deien el que deien, no pas per a conduir-nos vers un temor indecís o paralitzador, sinó com una constatació molt certa i sobre la qual l'home veritablement home ha de bastir la seva vida i les seves il·lusions de futur.

A l'home del segle XX, vulgui o no vulgui, li toca rodar per autopistes, però també restaurar camins vells obrint-ne de nous. Encara podem, de tant en tant, resseguir per

les muntanyes els petits caminets que algun temporal d'estiu ha quasi esborrat, però també ens cal avançar per noves selves inextrincables. El mapes ens guien força bé... sobre el paper: però no podem pas caminar sobre el paper. Cal arriscar-se sabent que per molt que els altres hagin desbrossat el terreny,

l'herba ha tornat a créixer i les esllavissades de tardor hauran esborrat moltes tresqueres.

Cada vida humana és un camí diferent i no hi ha experiència que, d'una manera absoluta serveixi per a una nova generació ni per a cap nou individu. Quina veritat deia l'altre poeta quan escrivia que "és cadascú que ha de pagar el seu preu!" (Climent Forner, Vespres de diumenge).

Aquest és el gran risc i la màxima glòria de l'esser humà. "El camí és incert"... només hi ha "estelas en la mar", però els homes i els pobles que no perden la brúixola i saben mirar els estels, s'obren pas, el seu pas, enmig del món: del de la natura i del de la història. Pagant-ne "el seu preu", és clar.

Malgrat tots els temors, caminem, amics, caminem!

Lluís Badia i Torras.

LA DAMA DE FERRO

Com és públic i notori, a la Primera Ministressa de la Gran Bretanya se li dona el tractament metafòric de Dama de Ferro, metàfora que, si ens atenem a les seves obres (i per les seves obres les coneixereu), la deu emplenar de felicitat. També és públic i notori que Margaret Thatcher, la ministressa del cas, és la millor coartada que té la societat patriarcal de l'Occident europeu per dir-nos a les dones en general que són supèrflues les nostres queixes, que les dones hem assolit una situació igual a les dels nostres col·legues de la humanitat, els homes. No importa que la Dama de Ferro sigui l'excepció que confirmi la regla: ella es dreça com a un símbol visible que ens ho fa possible tot, fins i tot el cim del poder polític.

La Dama de Ferro (imatge ben germànica, cal dir-ho) no suposa cap novetat social del Renaixement ençà. Si ho rumiem una mica veurem que la societat patriarcal sempre ha permès

aquest tipus d'aparicions femenines singulars, una cosa és l'equiparació massiva de drets d'igualtat per a la dona. Qui posarà en dubte que Elisabet I d'Anglaterra no fou tan metàl·lica com la senyora Thatcher? No obstant això, a l'època d'aquella sobirana, que va demostrar que podia ser més home que qualsevol home, les dones estaven allunyades de tot el que no fos el paper tradicional de les dones (la maternitat, el repòs del guerrer, l'esclavitud de la llar). A l'època de la senyora Thatcher, la nostra, tampoc les dones que no volem, com ella, ser més homes que un home, ens trobem encara amb marginacions (laborals, en especial), humiliacions (la manca de llibertat sobre el nostre propi cos, com estableixen les lleis del nostre país que neguen l'avortament, per exemple). Perquè, segurament, el problema rau en el fet que quan s'arriba a ser una Dama de Ferro també el cap i el cor acaben transformant-se en aquest material, i per si hi

ha dubtes, que ho preguntin a les mares, mullers i filles del munt de mutilats i morts en la darrera guerra de les Malvines, contesa que va permetre que la dama, que no és la dona de Lot, es metamorfés en fèrria imatge. Cal dir, però, que el "duo dinámico" Galtieri-Thatcher ens ha fet pensar en el poema de Jaime Gil de Biedma, "A una dama joven, separada", que acaba de la següent manera: "Porque son uno y lo mismo/ los menos de tus amantes,/ el bestia de tu marido".

L'existència d'una senyora Thatcher hauria de servir de lliçó a totes les dones, en especial per a les que creuen que cal assolir el poder polític perquè tot vagi millor per a la dona. No, no és així; pel que veiem, l'esforç per arribar és tan extrem en la nostra societat patriarcal, que quan s'ateny el poder, una dona ja s'ha oblidat de la seva condició. També hauria de servir de lliçó per als homes en general i, en especial, per als qui es diuen homes d'esquerres,

components de partits polítics que, com ha estat palès a les llistes electorals passades, pràcticament han prescindit de les dones. (Recordem que la Sra. Thatcher és, a més de Primera Ministressa, líder d'un partit conservador.) I també hauria de servir a la humanitat (mot derivat d'home) en general, d'alerta davant del potencial enorme que suposem les dones en massa,

en lluita per a la consecució d'una manera de viure distinta, fent èmfasi polític en la nostra pròpia experiència, subratllant que tot allò que és personal és polític, prescindint de les grans generalitzacions polítiques que, com és palès, són pura retòrica... i perillosa. Recordem, si no, el perill nuclear al qual el patriarcat —que és autodestructiu— ens ha abocat a totes i a tots.

Naturalment, si algú es decideix a confeccionar una enganxina que digui "La senyora Thatcher? No, gràcies", prometo ser la primera a enganxar-me-la en lloc vistent.

Marta Pessarrodona

racó del poeta

TAVERTET

*Retallaré el cel a punta d'alba
i amb el calor dels pins
pintaré núvols
d'un verd resplendent,
amb el gris de les roques,
enfilades entre arbres,
faré una barca
per surar en el vent.*

*Pla, dalt d'un cim,
enmig de muntanyes
amb cases de pedra
amants de l'etern,
seràs sota el sol
parany ple de calma
i dirà el meu sospir
el teu nom: TAVERTET*

Jaume Marin 12/8/82

PINZELLADES

*Com brunzeixen les abelles
per sobre brucs i roselles
per fer-ne bresques de mel.
Si jo en sabés, també en faria
i les regalaria a Maria
perquè em volgués amb ella al cel.*

*Qui pogués ser abella
i xuclar de la flor
el bo i millor
que hi ha dintre d'ella.
Qui pogués ser abella.*

*A voltes em trobo sobrer
en aquest món fet de carcassa
sense saber ben bé massa
el que haig de fer.*

L'ESCOLA DE MUNTANYA

*Ensenyaria a llegir
entre flors i entre muntanyes
amb tots els valors d'aquí
no pas amb les arts estranyes.*

*Somriurien els infants
amb la cara extasiada.
De jorn, menaria cants:
de nit, sota l'estelada,*

*somnaria un país
de pau i muntanyes netes
amb neu gemada al pendís.*

*Cada esquillenc de ls pletes
esborraria l'avís
pessimista dels profetes...*

Lluís Badia i Torras

*La sardana
catalana
més que un ball
n'és un escut
on en dies
de tempesta
és refugi
pel perdut.*

*Agafem-nos
i estremem-nos
i cap al cel
alcem les mans,
que la sardana
agermana
a un poble
de catalans.*

Miquel Banús

CARTES A LA REDACCIO

CARTA OBERTA

Bons amics redactors de ELS CINGLES,

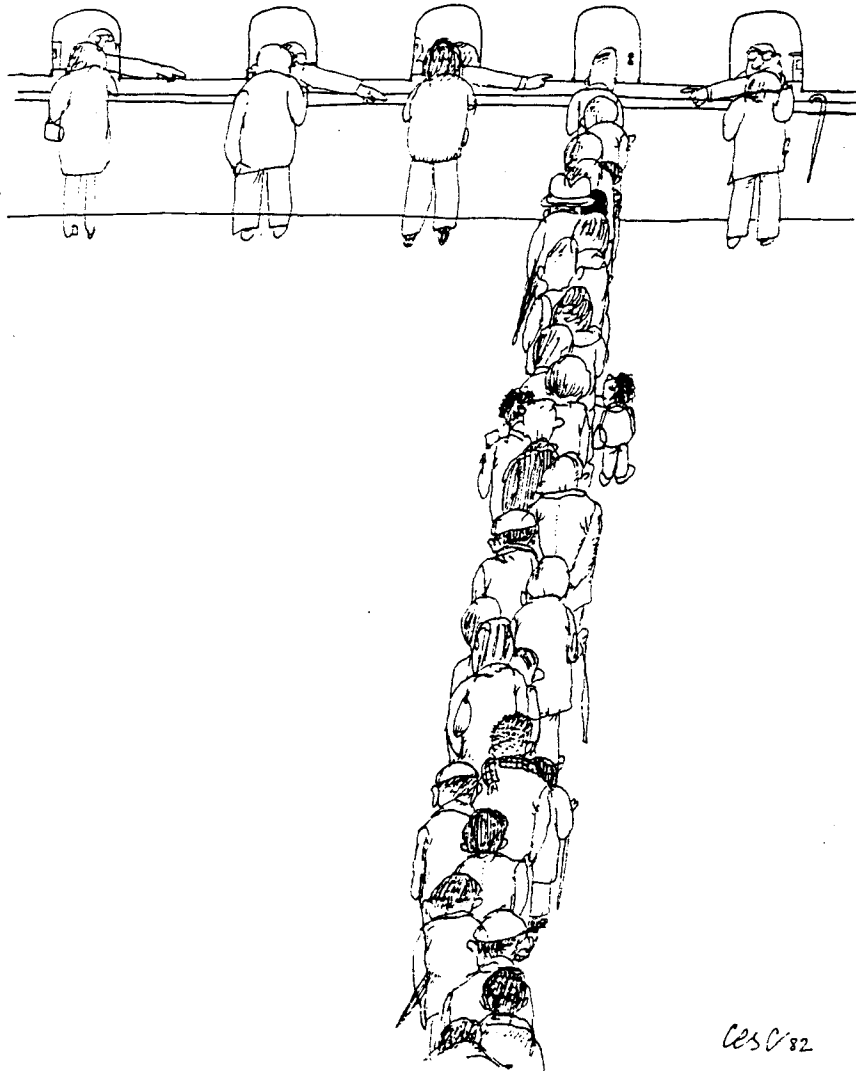
a l'Editorial del número 11 de la vostra publicació, que amb tanta constància manteniu, recordàveu unes paraules del primer editorial, de l'any 1979: "Procurarem... fer una autocrítica de les activitats municipals, econòmiques, cíviques, etc.", i ens convidàveu a fer servir les planes d'aquesta eina per fer aquesta tasca.

Jo sóc, amics, un "foraster de fora" que no ha pogut assolir, amb respecte a Tavertet, altra cosa que venir-hi a treure el cap almenys una vegada cada estiu (algun any més d'una vegada i tot) per admirar el poble, l'esglesiola, els encontorns, els cingles i el pantà de Sau, etc. I parlar una mica amb la gent. I portar-hi els convidats que passen per la nostra casa de vacances a la Plana de Vic.

Per això, perquè he gosat a Tavertet i, fins i tot, he patit amb alguna de les circumstàncies que hi he contemplat alguna vegada, em vaig permetre la llibertat de trametre-us "coses" per si us semblaven útils per ser publicades a ELS CINGLES. Amb aquests mateixos "drets" us faig avui una carta per parlar d'uns temes que he pogut comprovar durant la meva darrera visita que m'ha permès de saludar personalment el bon amic Sanglas i "donar la cara" a la revista, i a la gent que s'esforça per a fer-la anar sortint, malgrat les dificultats i la soledat dels pobles petits. Endavant!

Arribant davant de l'Ajuntament he tingut una pena: els avisos hi són escrits, per a informar-ne els veïns de Tavertet, en castellà. No creieu, amics, que això és molt incongruent a Tavertet i en aquests temps en què convé esforçar-nos tots pel redreçament de Catalunya? Ja ho sé que no cal que de tant lluny m'ofereixi per traduir, perquè els que redacteu ELS CINGLES en sabeu i viu més a prop i estic segur que us ofereireu per a una tasca així.

I ara, la cara, si això que acabo de dir és la creu. Fa uns anys havia sentit una profunda pena mirant l'escola, en

estat gairebé ruïnós i que em feia l'efecte que no servia. Ara la vaig veure renovada i m'ha fet la impressió que sí, que torna a servir: llegint el núm. 11 veig que la Isabel Perramon diu que "no hi van més / que quatre ninets", però també fa notar que "és millor l'escola de Tavertet / que no la d'un altre poblet". Deu ser veritat que la Generalitat es mira amb uns altres ulls el nostre ensenyament bàsic o primari i esperem que s'acabi l'abandó dels pobles petits i dels seus infants. Procureu, amics, que l'escola no es torni a tancar mai més. Però, m'ho deixeu dir? Oi que seria molt bonic que entre tots podríeu (i si ho voleu fer durant les vacances m'ofereixo a donar-vos un cop de mà) arranjar el pati, plantar-hi flors i deixar una tanca lliure però re-

construïda?

I, per fi, la tercera de les matèries de les quals us volia parlar, és segurament més conflictiva i més difícil: la carretera que va al "mirador" de l'embassament de Sau.

La primera vegada que hi vaig venir s'hi anava amb cotxe, gairebé perfectament. Semblava que s'estava a punt d'acabar una carretera que es preveia ampla i ben traçada. L'any següent la carretera estava pitjor i, el més greu, encallada. Parlaven de no sé quins problemes i obstacles. Aquest any, hem volgut seguir la nostra tradició, però... no hem pogut pas arribar a terme sense deixar els cotxes i fer un tros de camí a peu. Pel que es veu, pot ser que l'any vinent ja no puguem ni anar-hi sense fer d'excursionistes... I els vells ens

haurem de quedar sense l'espectacle.

No voldria, amics, ficar-me en un terreny que no em pertoca, però sí, des del meu desconeixement de les circumstàncies, dir-hi la meva.

Penso que a les nostres muntanyes, cal combinar la tradició amb la modernitat; l'ecologia amb l'interès general. No destruïm la natura, però no la fem un bé elitista només assequible als rics

(de diners o de cames). La natura, al natural, és millor que no travessada de carreteres asfaltades, però —i vosaltres ho sabeu prou bé— si no tinguéssim una carretera molt acceptable, ni nosaltres podríem venir-vos a veure, ni vosaltres podríeu viure on viviu.

Perdoneu-me aquestes observacions que només surten del meu amor a aquestes terres del Cabrerès (el Far,

Cabrera, Cantonigrós, l'Esquirol) que em són coneguts des de fa molts anys, com també l'embassament de Sau i Tàvertet. Si aquestes idees us serveixen per a establir un intercanvi d'idees i d'opinions sobre aquests temes estarà molt satisfet.

Amb una cordial abraçada,

Lluís Badia i Torras

NOTICIARI BREU

Estimats amics d'ELS CINGLES:

Amb aquest número 12 que teniu a les mans comencem la quarta etapa de la nostra revista i el cinquè any de la seva existència. Amb l'ajuda de tots vosaltres, ELS CINGLES va fent camí tot consuint història, que tots contribuïm a formar, mica a mica.

Podem considerar-nos una publicació afortunada, ja que, sortosament, no patim problemes econòmics com passa a moltes d'altres. Hem de donar les gràcies a la Generalitat de Catalunya que, a través de la Conselleria de Cultura i del seu departament de Premsa i Mitjans de Comunicació ha creat unes subvencions d'ajuda a la premsa comarcal de Catalunya, que en el nostre cas, en el darrer exercici, ha pujat la quantitat de 30.000 pessetes, que ens han estat una bona ajuda. I sabem que per l'actual exercici en tenim concedides 40.000. Per a nosaltres és un gran suport moral i econòmic.

També hem de fer arribar el nostre agraïment al Servei Tècnic d'ajut a la Premsa Comarcal de la Diputació de Barcelona que, en col·laboració amb l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal, ens envia periòdicament una sèrie d'articles de fons, escrits per autors de prestigi, en exclusiva per a la premsa de comarques. En aquest número hi trobareu dos d'aquests articles: "Allegat per una mare infanticida" i "La Dama de Ferro", a més d'un acudit d'en Cesc.

Una altra font molt important d'ingressos per a la nostra supervivència és la venda del "Calendari del Collsacabra", que per tercer any consecutiu tenim a la disposició de qui el desitgi.

Cada any, el preu de 100 pessetes a què venem la revista està més per sota del seu preu de cost material, i mentre puguem continuar fent equilibris amb la nostra economia no pensem apujar-lo. Com ja sabeu, no acceptem cap tipus de propaganda comercial en la nostra publicació, i estem contents que això pugui continuar d'aquesta manera.

Gràcies, una vegada més, pel vostre suport incondicional, i esperem desitjosament els vostres escrits i suggeriments per tal d'enriquir una mica més cada dia aquesta publicació.

Us incloem aquí l'estat de comptes del període que hem acabat.

ESTAT DE COMPTES

ENTRADES

90 subscripcions	36.000,-
Llocs de venda	37.400,-
Calendaris del Collsacabra	91.500,-
Subvenció de la Generalitat	30.000,-
Castanyada	2.650,-
TOTAL	197.550,-

SORTIDES

Impremta	74.203,-
Calendari '82	52.857,-
Picar a màquina	25.200,-
Castanyada	3.035,-
Premis concurs literari	4.835,-
Franqueig	1.350,-
Distribució	1.500,-
Diversos	6.027,-
TOTAL	169.007,-

ROMANENT

Total entrades	197.550,-
Total sortides	169.007,-
	<hr/>
	28.543,-
Romanent anterior	10.253,-
	<hr/>
TOTAL	38.796,-

LA REDACCIÓ

